

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus II. In I. Præceptum De Fide, Spe, Charitate, Religione, & Peccatis
oppositis

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1711

Sectio I. Quid sit Religio, qui ejus actus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59952](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59952)

CAPUT VII.

De Religione & Oratione generatim,
ac Horis Canonicis. Remissive.

SECTIO I.

Quid sit Religio, quæ ejus actus?

SUMMARIUM.

1. Religio non pro certo statu, sed pro virtute sumpta.
2. Est virtus moralis, inter omnes virtutes morales præstantior.
3. Reductivè spectans ad virtutem justitiæ.
4. Ejus objectum materiale quod est cultus Deo, tanquam objecto cui, exhibendus;
5. Qui necessariò præsupponit duos actus intellectuales, perficitur duobus actibus voluntatis ordinariis.
6. Elucido scilicet, & imperatio.

1. **R**eligio sic dicta, vel à religendo juxta *Lactant. lib. 10. Ethim. c. 17.* vel à religando juxta *Lactant. lib. 4. Divinarum institutionum c. 28.* vel à relegendo juxta *Ciceron. lib. 2. De natura Deorum.* Dupliciter sumitur. I. Pro virtute speciali, quæ Deo debitus cultus exhibetur; & hac agimus in proposito. II. Pro statu certo, Congregatione hominum Deo vero cultum exhibentium: aut universali, ut olim fuit Synagoga Judæorum, & modò est Ecclesia Catholica; aut particulari, ut sunt certi Status, vel Congregationes hominum per tria vota Obedientiæ, Paupertatis, & Castitatis specialiter Divino

tui & fervituti mancipatorum, & velut religato-
rum: qui proinde velut antonomasticè dicuntur
Religiosi, & eorum Status vel Congregationes,
Religiones. De Religione tantum ut virtus est,
sermo est. Et fit

ASSERTIO I.

Religio est virtus moralis, quâ Deo tanquam
primò rerum omnium principio, ac Domino
excellentiſſimo debitus cultus exhibetur, cujus
proinde actus immediatus elicitus est Devotio:
mediatus verò & imperatus est ipse cultus Dei
internus, vel externus. Communis.

§. I.

Est virtus moralis.

Virtus quidem, quia verè bona qualitas men-
tis, quæ habentem perficit, & opus ejus
bonum, honestum, & laudabile efficit, colere
enim Deum maximè bonum, honestum, ac lau-
dabile est. *Moralis* verò, non *Theologica*, quia
actu suo immediatè elicitò non tendit in Deum, ut
immediatum objectum suum, sicut virtutes *Theolo-*
gicae, Fides, Spes, Charitas: ut suis locis explica-
tum est: Sed immediatè tendit in cultum Dei, tan-
quam immediatum objectum *Quod*: & solum
immediatè, ac ultimatè tendit in Deum, ut ob-
jectum *Cui*, cui scilicet Religio intendit, & fata-
git debitum cultum exhibere. Vide dicta c. i.
Seft. 1. in explicatione definitionis Fidei.

Hoc ipsotamen Religio est omnium virtutum
moralium præstantissima; quia licet, ut cæteræ
virtutes morales, immediatè ordinet hominem
ad

ad operationem moralem convenientem ſubor-
 tiæ rationali, ſcilicet debitum cultum exhibere
 Deo; tamen per hoc ipſum poſt virtutes Theo-
 gicas ſuper omnes alias virtutes morales, maxi-
 mè & perfectiſſimè hominem ordinat ad ipſum
 Deum, ut ex ſe patet; cùm reliquæ virtutes mo-
 rales potiſſimum hominem ordinent ad ſe ipſum.

3 Reducitur tamen virtus Religionis ad virtutem
 Juſtitia, quæ reddit cuique, quod ſuum eſt, &
 quod ipſi jure debetur. Differt tamen, & debet
 à Juſtitia rigoroſa, & humana, quia hæc reddit
 alteri debitum ſecundùm perfectam æqualitatem.
 Deo autem non poteſt ab homine vel creatura
 reddi debitum ad perfectam æqualitatem, nec po-
 teſt ei tantum exhiberi quantum ei debetur. Red-
 ditur tamen ei debitus cultus ſecundùm conſide-
 rationem humanæ facultatis, & acceptionis
 vinæ, ut pulchrè explicat S. Thom. 2. 2. q. 81.
 5. ad 3. Ubi jam obiter nota Supremum Deum
 eſſe Sacrificium Miſſæ, quia aliquatenus exequi-
 lis Deo ob infinitam dignitatem Hoſtiæ oblatæ.

Hinc quamvis generatim differant hæc qua-
 tuor: *Religio*, quâ Deo; *Pietas*, quâ parentibus;
Obſervantia, quâ perſonis in dignitate conſtitutæ;
Gratitudo, quâ Benefactoribus debitus cultus
 exhibetur, reſpectu tamen ipſius Dei omnia hæc
 ſunt eadem virtus Religionis, quâ nimirum Deo
 Supremo omnium Domino, Principio, ac Patre
 et, Benefactori debitus cultus exhibetur, ut bene
 notant Leſſ. lib. 2. De Juſt. c. 36. dub. 2. n. 10.
 Tann. tom. 3. diſp. 5. q. 1. dub. 2.

§. II.

Quâ Deo, rerum omnium Principio.

EXprimitur differentia Religionis ab omnibus
 aliis virtutibus moralibus nimis manifestè :
 simulque significatur ejus duplex objectum pro-
 ximum *quod*, & ultimum *cui*, tam materiale,
 quam formale. Religionis objectum proximum
quod materiale quidem est ipse cultus Deo exhi-
 bendus, seu actiones illæ, quibus Deum colere in-
 tendit, & satagit Religio, ut inclinationes, genu-
 flexiones &c. Objectum verò formale, seu ratio
 formalis, quam Religio in cultu Deo exhi-
 bendo per se requirit, est ratio debiti. Quemad-
 modum enim Justitia humana reddens homini,
 quod suum est, in eo per se non respicit rationem
 boni ad proximum, ut nimirum per illud reddi-
 tum proximo benè sit (hoc enim proprium est cha-
 ritatis) sed per se respicit rationem debiti, quia
 justum est, & jure illi debitum; ita Religio velut
 specialis Justitia erga Deum, reddens Deo debi-
 tum in cultu Divino exhibendum per se non respi-
 cit rationem boni erga Deum, ut per illum cultum
 quasi Deo benè sit, quatenus ipsi placet, & quasi
 cultum facit (hoc enim proximum est charitatis
 Divinæ) sed per se respicit rationem debiti, quia
 nimirum Deo ob summam ejus excellentiam &
 supremum dominum in omnes cultus tali jure de-
 bitus est. Tu, si sapis, & in colendo Deo meri-
 ti avidus es, in cultu tuo junge rationem utram-
 que & debiti, & boni, seu placiti Divini.

Obje-

Objectum Religionis ultimum *Cui*, materiam
 le quidem est ipse Deus unus & Trinus quoad
 sentiam & omnem infinitam perfectionem
 Objectum verò formale, seu, ratio formalis, quod
 Religio in ipso Deo colendo per se respicit, est
 summa & infinita ejus excellentia & eminentia
 per omnia creata, & specialiter super homines
 quatenus nimirum est primum rerum omnium
 principium, & Eminentissimus Dominus vite
 mortis &c. Quibus bene notatis liquido patet
 differentia Religionis à Charitate, quæ
 Deum, ut summum bonum, & actiones omnes
 refert ad Deum, ut bona & placita Deo. Reli-
 gio autem colit Deum ut summè excellentem,
 actiones refert ad Deum colendum, ut quid
 debitum DEO. Iterum moneo, junge semper
 tamque rationem.

§. III.

Debitus cultus exhibetur;

5 **E**Xprimitur actus proprius virtutis Religio-
 nis, quæ licet sit virtus moralis voluntatis, necesse
 est tamen præsupponit duos actus ex parte
 intellectus, & duos ad minimum actus ex parte
 voluntatis, hoc ordine. I. Judicium specu-
 lativum ex parte intellectus de summâ Dei
 omnes excellentia & nostra omnimoda subjec-
 tione; quod ad Fidem spectat. II. Judicium practi-
 cum, seu declamen intellectus, Deo, ob summam
 ejus excellentiam, debitum & congruum cultum
 esse exhibendum, tum in genere tum in particu-
 ri, seu hic & nunc talem vel talem v. g. Sacrifici-

um Missæ &c. III. Sequitur actus voluntatis huic
judicio pratico consentientis, quo scilicet volun-
tas acceptat, vult, & statuit Deo debitum cultum
exhibere, tum in genere semper data occasione,
tum in particulari, seu hîc & nunc talem vel talem,
v. g. audire Missam &c. Et hic actus propriè dicitur,
& est devotio, de qua mox. IV. Denique ordi-
nariè debet sequi alius actus sive in voluntate, si-
ve in aliis potentiis internis vel externis à priori
imperatus, quò nimirum voluntas religiosa hîc &
nunc vult & intendit colere Deum v. g. orando,
adorando &c. & hic dicitur actus Religionis impe-
ratus: sùntque diversissimi interni, & externi.

§. IV.

Cujus proinde actus,

Religionis actus immediatus, elicitus, & sem- 6
per internus voluntatis est devotio, seu vo-
luntas & intentio colendi Deum. Devotio enim
propriè nihil aliud est, quàm prompta voluntas,
seu promptus & fervidus voluntatis affectus fa-
ciendi ea, quæ ad Dei cultum, obsequium ac ser-
vitium pertinent, quo nimirum homo Deo se qua-
si devovet, tradit, & mancipat ad servitium &
cultum ejus pro conditione statûs sui, sic enim o-
lim apud Gentiles devoti dicebantur, qui se ido-
lis devovebant ad mortem.

Religionis actus mediatus & imperatus est ipse
cultus Dei, seu actiones illæ, quibus Religionis
virtus intendit, & satagit colere Deum: cæque di-
versissimæ; aliæ sunt internæ tantùm, ut Orationes
& affectus mentales erga Deum; aliæ internæ si-

mul & externæ (externæ sine internis nihil valent) ut adorationes, genuflexiones, Sacrificia & cætera innumera. D. Thomas 2. 2. q. 82. 1. 1. universaliter undecim enumerat actus Religionis: *Devotio, Oratio, Adoratio, Sacrificium, Oblatio, Primitia, Decima, Votum, Juramentum, Interjuratio, & Laus Dei.* Ad hos nimirum referuntur debent omnes prorsus observationes sacrae, & cæremoniæ ad cultum Dei ordinatæ: ut erectio Ecclesiarum, Altarium, celebratio Festorum, observatio jejuniorum, usus rerum ab Ecclesia benedictarum, & maximè omnium usus Sacramentorum à Christo institutorum. Omnes enim actiones quatenus ad cultum Dei referuntur, sunt actus speciales virtutis Religionis. Verùm de his alibi præsertim in secundo, & tertio Præcepto prænotatum. Solum oratio & adoratio, ac cultus Dei ad primum Præceptum Decalogi, & nostrum præpositum spectant.

SECTIO II.

De Oratione generatim.

SUMMARIUM.

7. *Oratio propriè dicta, seu petitio ad aliquid impetrandum Deo facta,*
8. *Est actus virtutis Religionis:*
9. *Ex parte intellectus duos actus supponens: scilicet operationem practicam summa Dei Excellentia, Potentia Bonitatis &c. & cognitionem nostræ subjectionis, & dependentiæ &c.*
10. *Duos verò necessariò & velut essentialiter inséparabiles scilicet desiderium in voluntate, & propositionem in intellectu.*

ASSE